CAPITOLUL 2 – LIBERA CIRCULAȚIE A LUCRĂTORILOR

INTRODUCERE

Conform Raportului Comisiei Europene din 2025, Republica Moldova dispune de un anumit nivel de de pregătire în domeniul liberei circulații a lucrătorilor. S-au înregistrat progrese considerabile în ceea ce privește semnarea acordurilor bilaterale privind coordonarea sistemelor de securitate socială cu statele membre ale UE și continuarea lucrărilor pregătitoare pentru aderarea la Rețeaua europeană de servicii pentru ocuparea forței de muncă (EURES) odată cu aderarea la UE. De asemenea, Republica Moldova a semnat Acordul de cooperare cu Autoritatea Europeană a Muncii.

Capitolul 2 Libera circulație a lucrătorilor este principiul fundamental stipulat în Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Art. 45, care oferă cetățenilor Uniunii, indiferent de reședința acestora, dreptul de a circula liber în alt stat membru pentru a lucra și/sau a locui acolo în interes profesional și îi protejează împotriva discriminării pe motiv de cetățenie în ceea ce privește accesul la muncă, condițiile de angajare, în special în ceea ce privește remunerarea, concedierea, impozitarea și avantajele sociale. De asemenea, asigură aplicarea unui tratament egal în raport cu resortisanții statului membru respectiv, conform legislației naționale interne, practicii juridice și contractelor de muncă aplicabile.

Această abordare va contribui la consolidarea accesului lucrătorilor la piața muncii și la aplicarea unui cadru uniform de drepturi și obligații pentru toți cetățenii Uniunii. Capitolul dat este structurat în cinci subcapitole:

1. Accesul la piața muncii: principii generale
2. Rețeaua Europeană de Servicii de Ocupare a Forței de Muncă
3. Autoritatea Europeană a Muncii (ELA)
4. Coordonarea sistemelor de securitate socială
5. Pensiile suplimentare

Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea responsabilă de coordonarea grupului de lucru aferent Capitolului 2 „Libera circulație a lucrătorilor”. Complementar, elaborarea politicilor pe domeniile prevăzute în capitolului 2 sunt realizate de următoarele instituții:

- Ministerul Afacerilor Interne (MAI)
- Ministerul Sănătății (MS)
- Ministerul Finanțelor (MF)
- Ministerul Educației și Cercetării (MEC)
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)
- Ministerul Mediului (MM)
- Ministerul Dezvoltării Economiei și Digitalizării (MDED)

Implementarea politicilor este realizată de:

- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)
- Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM)
- Consiliul pentru egalitate (CE)
- Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS)

- Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM)
- Inspectoratul General pentru Migrație (IGM)
- Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF)
- Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF)
- Agenția de Guvernare Electronică (AGE)
- Serviciul Tehnologia Informației și Securitatea Cibernetică (STISC)
- Agenția pentru Securitatea Cibernetică (ASC)

Tabelul 1: Nivelul de transpunere a actelor UE (conform Anexei A)

32014L0050	*32014L0054*	*32018D1020*	*32009H0824*	*32017D1255*
32018D0170	*02004L0038-20110616*	*31977L0486*	*32016R0589*	*32011R0492*
32017D1256	*32017D1257*	*31998L0049*	*32018D1021*	*32014L0066*
	32010D0424(08)	*32010H0424(03)*	*32010R1231*	*32004R0883*
31962L0302	*32010D0424(09)*	*32014L0036*	*32009R0987*	*32019R1149*

verde (transpus total), galben (transpus parțial), alb (netranspus)

2.1. ACCESUL LA PIAȚA MUNCII: PRINCIPII GENERALE

2.1.1. Prezentarea generală a situației

Accesul pe piața muncii- oferirea accesului liber pe piața muncii cetățenilor UE și membrilor familiilor acestora.

Legislația în vigoare în domeniul migrației forței de muncă tratează cetățenii Uniunii Europene ca „cetățeni străini", fiindu-le aplicate aceleași reglementări ca și altor categorii de străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, cetățenii străini, inclusiv cetățenii unui stat membru UE au acces la tot pachetul de servicii și măsuri active de ocupare a forței de muncă dacă au următorul statut pe teritoriul Republicii Moldova:

a. drept de ședere provizorie;
b. drept de ședere permanentă;
c. apatrid în Republica Moldova;
d. beneficiari de protecție internațională sau de azil politic.

Totuși, străinii deținători a dreptului de ședere provizorie în scop de muncă sau de studii nu beneficiază de acest acces.

2.1.1.1. Cadrul legislativ

În prezent, cetățenilor UE li se aplică prevederile Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. Cetățenii străini, inclusiv cetățenii UE, sunt obligați să obțină un permis de ședere provizorie în scop de muncă pe teritoriul Republicii Moldova pentru a se putea angaja. Legea menționată supra prevede expres că dreptul de ședere provizorie în scop de muncă se acordă pentru o perioadă de până la un an, cu posibilitatea prelungirii pe un nou termen. Totodată, pentru categoriile de străini care sunt angajați în proiecte investiționale de importanță națională, sau ale căror specialități sunt incluse în Lista ocupațiilor prioritare, dreptul de ședere se acordă pe o perioadă de până la 2 ani, cu posibilitatea prelungirii

pe un nou termen. Străinii care nu solicită un permis de ședere pe teritoriul Republicii Moldova au dreptul de a se afla pe teritoriul Republicii
Moldova pe un termen de până la 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice.

În anul 2023, au fost operate modificări la Legea Nr. 200/2010, conform cărora cetățenii statelor membre UE au dreptul, timp de 90 zile în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice de aflare pe teritoriul Republicii Moldova, să muncească fără obținerea permisului de ședere în scop de muncă (fără careva formalități).

Legea nr. 200/2025 privind libera circulație și șederea pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor familiilor acestora, adoptată recent, introduce o distincție juridică clară între cetățenii Uniunii Europene și resortisanții țărilor terțe. Prin această lege se simplifică semnificativ procedurile de documentare aplicabile cetățenilor Uniunii Europene care au reședința în Republica Moldova.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 200/2025, dispozițiile **Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor** nu vor mai fi aplicabile cetățenilor Uniunii Europene și membrilor familiilor acestora. În mod notabil, șederea acestora în Republica Moldova nu va mai fi condiționată de un scop determinat, așa cum este prevăzut în prezent.

Cetățenii Uniunii Europene nu vor fi obligați să obțină autorizație de muncă sau permis de ședere în scop de angajare. Pentru șederile de până la 90 de zile, aceștia pot desfășura activități licite pe teritoriul Republicii Moldova fără formalități suplimentare. În cazul unei șederi care depășește 90 de zile, cetățenii UE vor trebui să obțină cartea de rezidență, eliberată de Inspectoratul General pentru Migrație (IGM), care nu este condiționată de un anumit scop al șederii. Cartea de rezidență se acordă pentru o perioadă de până la 5 ani și conferă titularului dreptul de a desfășura orice activitate licită, garantându-i totodată drepturile și obligațiile prevăzute de legislația națională.

Constituția Republicii Moldova stabilește cadrul general de prevenire a discriminării prin care se precizează că orice persoană are dreptul la muncă, la alegerea muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului, și că cetățenii străini au drepturi și obligații egale ca și cetățenii moldoveni, cu excepțiile reglementate de legislație.

Întru evitarea discriminării cetățenilor UE pe piața muncii, vor fi aplicate prevederile următoarelor acte normative:

- Codul Muncii Nr. 154/2003, Art. 5 și Art. 8, garantează egalitatea în drepturi a salariaților și interzic discriminarea în sfera muncii.
- Legea Nr. 121/2012 privind asigurarea egalității, fiind pe deplin aliniată la Directiva Consiliului 2000/43/CE din 29 iunie 2000, asigură aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, indiferent de rasă sau origine etnică, și la Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000, care stabilește un cadru general pentru egalitatea de tratament.
- Legea Nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, în Art. 841– 8413, prevede că străinii aflați în Republica Moldova beneficiază de acelea și drepturi și libertăți ca cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de legislația în vigoare.
- Accesul egal al cetățenilor Republicii Moldova, cât și al cetățenilor străini, la servicii și măsuri de promovare a ocupării forței de muncă, este garantat de Legea Nr. 105/2018 cu privire la promovarea

ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. Legea stabilește că cetățenii străini care dețin dreptul de ședere provizorie; dreptul de ședere permanentă; celor cărora li s-a recunoscut statutul de apatrid în Republica Moldova; precum și beneficiarii de protecție internațională sau de azil politic (excepție constituie străinii deținători a dreptului de ședere provizorie în scop de muncă sau de studii) sunt supuși acelorași reglementări ca cetățenii Republicii Moldova în accesarea, la necesitate, a serviciilor și măsurilor active de ocupare.

- Cetățenii Uniunii Europene beneficiază de acces liber la toate locurile de muncă din Republica Moldova, cu excepția funcțiilor publice care necesită în mod expres cetățenia Republicii Moldova.

Potrivit modificărilor recente operate prin Hotărârea Guvernului nr. 566/2025 pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (actualizarea cadrului normativ aferent managementului funcției publice) la Anexa nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009 privind aplicarea Legii nr. 158/2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public (posturile din categoria «post de deservire tehnică", "post de specialitate» și "post auxiliar" pot fi ocupate de către persoane care nu dețin cetățenia Republicii Moldova sau care sunt apatride, încadrate în baza unui contract individual de muncă, în condițiile Codului muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003.

Urmare a analizei detaliate a actelor normative aferente managementului funcției publice, se va decide categoria funcțiilor/posturilor care vor putea fi deschise pentru cetățenii UE.

2.1.1.2. Cadrul administrativ

Din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, în procesul de transpunere a actelor UE privind accesul la piața muncii, suportul în angajare, la asigurarea egalității și acordarea avantajelor sociale sunt implicate aproximativ 35 persoane.

În procesul de implementare a acquis-ului UE în domeniul liberei circulații a lucrătorilor, vor fi implicate următoarele instituții:

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) va juca un rol central în asigurarea accesului cetățenilor din statele membre la serviciile și măsurile active de ocupare a forței de muncă. În procesul de implementare a politicilor vor fi implicate aceleași persoane care sunt responsabile pentru promovarea politicilor de ocupare pentru cetățenii Republicii Moldova.

În acest context, vor fi implicate cele **35** de subdiviziuni teritoriale de ocupare a forței de muncă, care dispun de un efectiv limită de 189 de persoane (inclusiv 9 posturi în moratoriu), dintre care 176 de posturi sunt ocupate. La nivel central, **Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă** dispune de un efectiv limită de 56 de persoane (inclusiv 2 posturi în moratoriu), dintre care 45 posturi sunt ocupate.

La nivel central, în procesul de implementare vor fi implicate următoarele subdiviziuni:

- Direcția Implementare Politici de Ocupare a Forței de Muncă (efectivul limită – 8 posturi, 7 dintre care sunt ocupate);
- Direcția Migrația Forței de Muncă și EURES (efectivul limită – 6 posturi, 5 dintre care sunt ocupate);
- Direcția Planificare Bugetară, Evidență Contabilă și Plăți (efectivul limită – 7 posturi, 6 dintre care sunt ocupate);
- Direcția Tehnologii Informaționale (efectivul limită – 5 posturi, 5 sunt ocupate);
- Direcția Resurse Umane (efectivul limită – 5 posturi, 5 sunt ocupate);

- Observatorul Pieței Muncii și Managementul Performanței (efectivul limită – 7 posturi, 4 dintre care sunt ocupate);
- Serviciul Juridic (efectivul limită – 2 posturi, 1 dintre care este ocupat);
- Serviciul Relații Internaționale (efectivul limită – 2 posturi, 2 sunt ocupate);
- Centrul de Apel și Comunicare (efectivul limită – 4 posturi, 3 dintre care sunt ocupate).
- Aceste subdiviziuni vor lucra împreună pentru a asigura implementarea corectă a măsurilor de ocupare a forței de muncă și integrarea eficientă a cetățenilor din statele membre pe piața muncii din Republica Moldova.

Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), care va asigura acordarea prestațiilor de asigurare socială pentru cetățenii dintr-un stat membru care vor fi asigurați în sistemul public de asigurări sociale. În cadrul Casei Naționale de Asigurări Sociale activează 1084 specialiști, dintre care în teritoriu sunt 732 specialiști şi în aparatul central 352 specialiști. În procesul de relevanță este implicată conducerea instituției – 4 persoane, precum şi următoarele subdiviziuni: Direcția generală de relații internaționale (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 16 specialiști); Direcția generală juridică (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 14 specialiști); Direcția generală planificare bugetară (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 10 specialiști); Direcția generală administrarea plăților şi plătitorilor (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 17 specialiști); Direcția generală evidența individuală a contribuțiilor (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 17 specialiști); Direcția generală pensii şi alocații (personalul planificat este format din 28 specialiști, angajați sunt 22 specialiști); Direcția generală indemnizații şi alte prestații sociale (personalul planificat este format din 21 specialiști, angajați sunt 17 specialiști); Direcția generală gestionarea conturilor beneficiarilor de prestații sociale (personalul planificat este format din 56 specialiști, angajați sunt 47 specialiști); Direcția generală dezvoltare şi management instituțional (personalul planificat este format din 20 specialiști, angajați sunt 17 specialiști); Direcția generală audit intern (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 8 specialiști); Direcția generală finanțe (personalul planificat este format din 26 specialiști, angajați sunt 20 specialiști); Direcția generală de dezvoltare a sistemelor aplicative și e-transformare (personalul planificat este de 18 specialiști, angajați sunt 11 specialiști); Direcția generală administrarea sistemelor informaționale şi suportul infrastructurii (personalul planificat este format din 26 specialiști, angajați sunt 23 specialiști); Direcția generală achiziții publice și patrimoniu (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 15 specialiști); Direcția generală resurse umane (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 15 specialiști); Secția administrativă (personalul planificat este format din 9 specialiști, angajați sunt 6 specialiști); Direcția stabilirea indemnizațiilor (personalul planificat este format din 65 specialiști, angajați sunt 64 specialiști); Direcția generală stabilirea indemnizațiilor pentru familiile cu copii (personalul planificat este format din 24 specialiști, angajați sunt 21 specialiști); Centru de Apel (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați sunt 17 specialiști).

Inspectoratul de Stat al Muncii, potrivit Raportului de activitate (link), Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM) cu subdiviziunile sale teritoriale, în anul 2024 a realizat 2599 controale privind respectarea legislației și ale altor acte normative în domeniul muncii, din care 1267 în domeniul raporturilor de muncă, 46 în domeniul securității și sănătății în muncă și 1269 complexe (ambele domenii), 17 în domeniul migrației în muncă. Au fost întreprinse controale la unități cu un număr de 156.581 salariați, din care 78.902

femei, 1450 persoane cu dizabilități și 364 minori.

În sectorul public au fost efectuate 325 controale și în sectorul real – 2244 controale, inclusiv 30 controale la persoane fizice.

Din numărul total de controale, 1208 constituie controale planificate și 1391 controale inopinate. Urmare a acțiunilor inspectorilor de muncă, de către angajatori au fost achitate plăți salariale restante în sumă de 22.015.899,94 lei. Personalul planificat este de 83 specialiști, iar angajați sunt 65 specialiști.

Consiliul pentru egalitate (CE), va avea rolul de prevenire și combatere a cazurilor de discriminării în rândul cetățenilor dintr-un stat membru, aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sfera politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu.

În temeiul articolul 5 alineatul (8) al Legii nr. 200/2025 privind libera circulație și ședera pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor familiilor acestora, Consiliului pentru Egalitate este atribuită competența de a promova, monitoriza și sprijini aplicarea principiului tratamentului egal pentru cetățenii Uniunii Europene și membrii familiilor acestora în exercitarea dreptului la liberă circulație. Acest mandat se aplică tuturor cetățenilor Uniunii Europene care au reședința în Republica Moldova, asigurând respectarea drepturilor acestora în conformitate cu standardele europene. De asemenea, Consiliul pentru Egalitate va acționa în calitate de punct național de contact pentru prevenirea și combaterea discriminării, responsabil de cooperarea cu autoritățile similare din statele membre ale Uniunii Europene și din statele semnatare ale Acordului Schengen, asigurând schimbul de date și informații cu acestea pentru implementarea prezentei legi. CE are personalul planificat 33, din care 19 sunt angajați.

În realizarea atribuțiilor enunțate supra, vor fi implicate preponderent următoarele subdiviziuni:

- Direcția combaterea discriminării (efectivul-limită 7 posturi, 4 ocupate), care asigură asistență membrilor Consiliului în examinarea și soluționarea plângerilor privind presupuse fapte de discriminare.
- Direcția comunicare (efectivul-limită 5 posturi, 2 ocupate), care asigură inițierea și dezvoltarea relațiilor de cooperare şi parteneriat, menține comunicarea permanentă cu instituțiile și organizațiile internaționale și organizează activități de instruire/informare precum și campanii de sensibilizare.

Ministerul Afacerilor Interne (MAI), prin Direcția politici în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, migrației și azilului, este responsabil de gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor, în sensul de elaborare a politicilor pe acest domeniu. Direcția respectivă este constituită din 8 angajați. În vederea asigurării respectării dreptului la liberă circulație, Ministerul Afacerilor Interne este responsabil de racordare a politicilor ce țin de gestionarea proceselor migrației la legislația europeană. Astfel, are un rol important în elaborarea proiectelor de lege ce va facilita intrarea și ședera cetățenilor dintr-un stat membru cu scop de muncă astfel încât să asigure dreptul la liberă circulație.

Instituțiile din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, precum Inspectoratul General pentru Migrație, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Inspectoratul General al Poliției, sunt responsabile de asigurarea liberei circulații a lucrătorilor în interiorul țării. Astfel, Ministerul Afacerilor Interne împreună cu Inspectoratul General pentru Migrație sunt responsabile de transpunerea Directivei 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora.

Potrivit Hotărârii de Guvern Nr. 16/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație (IGM), una din atribuțiile Inspectoratului în combaterea ședерii ilegale este

planificarea și coordonarea activităților de depistare a străinilor cu ședere ilegală, precum și încălcarea regulilor de plasare în câmpul muncii a cetățenilor străini sau apatrizi.

Totodată, IGM efectuează controale în locurile frecventate de străini, în instituțiile publice sau private, precum și în incintele agenților economici sau ale întreprinderilor atunci când există date sau indicii cu privire la existența în aceste locuri a unor străini care nu respectă prevederile legale privind regimul străinilor în Republica Moldova. În acest context, în 2024 a fost semnat Acordul de colaborare încheiat între Inspectoratul General pentru Migrație și Inspectoratul de Stat al Muncii, care reglementează relații directe de cooperare, la nivel central și teritorial în domeniul prevenirii și combaterii ilegalităților în domeniul muncii, reglementării regimului străinilor pe teritoriul Republicii Moldova. În cadrul IGM la nivel central atribuția de combatere a șederii ilegale și verificarea regulilor de plasare în câmpul muncii revine ofițerilor de investigație în număr de 4 angajați care coordonează activitățile în cauză la nivel național, iar la nivel regional atribuțiile date sunt acoperite de către 18 ofițeri de investigație (potrivit statelor de personal la Direcția regională Sud și Nord revin câte 5 funcții și la Direcția regională Centru – 8 funcții).

2.1.2 Planuri de viitor

2.1.2.1. Planuri legislative

Acquis-ul UE inclus în subcapitolul Accesul la piața muncii: principii generale este compus din următoarele acte:

- Regulamentul (UE) Nr. 492/2011 al Parlamentului European și Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii.
- Directiva (UE) 2004/38 a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) Nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și93/96/CEE.
- Directiva (UE) 2014/54/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind măsurile de facilitare a exercitării drepturilor conferite lucrătorilor în contextul liberei circulații a lucrătorilor Text cu relevanță pentru SEE.

Prin Legea nr. 200/2025 cu privire la liberă circulație și șederea pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor familiilor acestora au fost transpuse parțial Regulamentul (UE) Nr. 492/2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii și Directiva (UE) 77/486/CEE privind educația copiilor lucrătorilor migranți și a transpus integral Directiva UE 2014/54/UE privind măsurile de facilitare a exercitării drepturilor conferite lucrătorilor în contextul liberei circulații a lucrătorilor.

Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Consiliul pentru egalitate sunt în proces de ajustare a cadrului normativ secundar în domeniile de competență.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale (în continuare - MMPS) -modifică Hotărârea Guvernului nr. 1276/2018 privind aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă pentru a asigura accesul la serviciile și măsurile active oferite de ANOFM cetățenilor UE.

Angajații ANOFM vor fi instruiți privind modul de abordare a cetățenilor UE și membrilor de familie a acestora în procesul de acordare a măsurilor de suport la angajare.

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (în continuare - MIDR) modifică legislația sectorială aferentă procedurilor de acces la locuințe de serviciu, pentru a elimina lacunele care ar împiedica accesul cetățenilor unui stat membru la aceste locuințe.

Consiliul pentru egalitate, în calitate de autoritate națională pentru promovarea, monitorizarea și susținerea egalității de tratament pentru toți lucrătorii din UE și membrii familiilor acestora, desemnată prin proiectul de lege, va trebui să revizuiască regulamentul de funcționare, organigrama și statele de personal, pentru a putea asigura noile atribuții conferite prin Legea nr. 200/2025, în special legate de examinarea și constatarea eventualelor cazuri de discriminare în rândul cetățenilor unui stat membru pe teritoriul Republicii Moldova, precum și de asigurarea activității de punct național de contact pentru prevenirea și combaterea discriminării, responsabil de cooperarea cu autoritățile similare din statele membre ale Uniunii Europene.

De asemenea, Ministerul Afacerilor Interne (în continuare - MAI) va stabili cum va avea loc înregistrarea cetățenilor unui stat membru sosiți pe teritoriul Republicii Moldova, care va servi temei pentru accesul la serviciile publice pe teritoriul Republicii Moldova. În acest scop e necesară revizuirea cadrului normativ secundar al MAI.

Inspectoratul General pentru Migrație(în continuare - IGM), în calitate de autoritate responsabilă de implementarea politicilor în domeniul migrației, azilului și integrării străinilor, va realiza măsurile necesare, în special de ordin tehnic, pentru a putea asigura informarea adecvată a cetățenilor unui stat membru aflați pe teritoriul Republicii Moldova despre drepturile și obligațiile lor, precum și referirea acestora la instituțiile competente pentru a asigura integrarea în societate.

Cu scopul asigurării accesului cetățenii statelor UE și membrii familiilor acestora la educația timpurie, învățământul primar, învățământul secundar ciclul I și II, învățământul profesional tehnic și formarea profesională inițială și continuă prin sistemul național de învățământ, Ministerul Educației și Cercetării, ajustează cadrul normativ secundar în domeniu.

2.2. Implementarea acquis-ului UE și consolidarea capacităților administrative

În rezultatul adoptării Legii 200/2025 cu privire la liberă circulație și ședederea pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor familiilor acestora, Consiliul pentru egalitate prin conferirea noii atribuții de autoritate națională pentru promovarea, monitorizarea și susținerea egalității de tratament pentru toți lucrătorii din UE, SEE și membrii familiilor lor, care își exercită dreptul la liberă circulație pe teritoriul Republicii Moldova, va modifica structura autorității odată cu majorarea personalului-limită și va asigura consolidarea capacităților personalului antrenat în examinarea plângerilor privind discriminarea cetățenilor UE și membrilor de familie ai acestora și implementarea competenței atribuite.

− Ministerul Educației și Cercetării va crea oportunități de studiere a limbii române pentru-cetățenii UE și SEE, inclusiv pentru membrii familiilor acestora, care vor accede în sistemul de învățământ din țară, oferite prin Programul național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă. O nouă ediție a acestui Program pentru perioada 2026-2028 va fi elaborată în anul 2025. În contextul noului Program vor fi prevăzute și activități de creare la nivel național, a Centrelor de studiere a limbii române. Pentru copiii, membri de familie ai cetățenilor UE, încadrați în sistemul educațional național, cursurile de studiere a limbii române vor fi oferite în instituțiile de învățământ în care aceștia vor fi înscriși.

Va fi prevăzut un mecanism de remunerare a profesorilor care vor oferi servicii/cursuri de învățare a limbii române. Toate aceste acțiuni ar putea genera și necesități de unități didactice suplimentare.

2.1.3. Aspecte financiare
Costuri totale Anexa A:

- Costuri estimative: 375,33 mii lei, acoperit total din bugetul de stat

Costuri totale Anexa B:

- Costuri estimative: 957,6 mii lei
- Costuri acoperite din bugetul de stat: 56,6 mii lei
- Costuri neacoperite: 901,0 mii lei

2.2. REȚEAUA EUROPEANĂ DE SERVICII DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

2.2.1. Prezentarea generală a situației

EURES este o rețea de cooperare între serviciile publice de ocupare a forței de muncă din statele membre ale Uniunii Europene, Spațiul Economic European (SEE) și Elveția. Scopul principal al EURES este de a facilita liberă circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii Europene, asigurând accesul la oportunități de angajare și oferind sprijin pentru integrarea pe piața muncii în alte țări europene. Este necesară continuarea lucrărilor pregătitoare pentru aderarea completă la Rețeaua Europeană de Servicii de Ocupare a Forței de Muncă (în continuare – EURES). Republica Moldova a elaborat un plan de acțiuni intern pentru aderarea la rețeaua EURES și a atribuit Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă rolul de Birou Național de Coordonare.

2.2.1.1. Cadrul legislativ

Prin Hotărârea Guvernului nr. 617/2024 a fost modificată Hotărârea Guvernului nr. 990/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, care asigură alinierea parțială la Regulamentul (UE) 2016/589 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2016 privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă (EURES), accesul lucrătorilor la servicii de mobilitate și integrarea mai bună a piețelor forței de muncă și de modificare a Regulamentelor (UE) nr 492/2011 și(UE) nr. 1296/2013.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 607/2025 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare a activităților la nivel național în cadrul rețelei europene de servicii de ocupare a forței de muncă, s-a asigurat transpunerea parțială a unui șir de acte, după cum urmează:

- Regulamentul (UE) 2016/589 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2016 privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă (EURES), accesul lucrătorilor la servicii de mobilitate și integrarea mai bună a piețelor forței de muncă și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 492/2011 și (UE) nr. 1296/2013;
- Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/1256 a Comisiei din 11 iulie 2017 privind modelele și procedurile necesare pentru schimbul de informații la nivelul Uniunii referitoare la programele naționale de lucru ale rețelei EURES;

- Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/1257 a Comisiei din 11 iulie 2017 privind standardele tehnice și formatele necesare pentru un sistem uniform care să permită corelarea locurilor de muncă vacante cu cererile de locuri de muncă și cu CV-urile pe portalul EURES;

Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1021 a Comisiei din 18 iulie 2018 privind adoptarea unor standarde și formate tehnice necesare pentru funcționarea corelării automate prin intermediul platformei IT comune, utilizând clasificarea europeană și interoperabilitatea între sistemele naționale și clasificarea europeană"

Pentru finalizarea aderării la rețeaua EURES, Republica Moldova trebuie să continue implementarea reformelor, să îmbunătățească schimbul de date între Agenția Națională pentru Ocupare a Forței de Muncă (în și platforma europeană și să finalizeze alinierea legislativă pentru a permite cetățenilor să beneficieze pe deplin de oportunitățile oferite de această rețea.

2.2.1.2. Cadrul administrativ

Din cadrul ANOFM, în transpunerea acquis-ului UE privind funcționarea rețelei EURES, pe partea de asigurarea tehnică a conectării la EURES și asigurarea schimbului de date între EURES și sistemul informațional a ANOFM „Piața muncii= sunt implicați angajații Direcției migrație forței de muncă și EURES, din cadrul ANOFM, precum și ai Direcției tehnologia informației și comunicațiilor.

Republica Moldova a desemnat un membru observator și un membru supleant în cadrul Grupului de Lucru ESCO, ceea ce reprezintă o aliniere completă la Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1020 a Comisiei din 18 iulie 2018 privind adoptarea și actualizarea listei europene de aptitudini, competențe și ocupații, necesară pentru corelarea automată prin platforma IT comună EURES.

2.2.2.Planuri de viitor

2.2.2.1. Planuri legislative

Acquis-ul UE inclus în subcapitolul Rețeaua Europeană de Servicii de Ocupare a Forței de Muncă este alcătuit din următoarele acte UE:

- Regulamentul (UE) 2016/589 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 aprilie 2016 privind o rețea europeană de servicii de ocupare a forței de muncă (EURES), accesul lucrătorilor la servicii de mobilitate și integrarea mai bună a piețelor forței de muncă și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 492/2011 și(UE) nr. 1296/2013 (Text cu relevanță pentru SEE).
- Decizia 2017/1256 privind modelele și procedurile necesare pentru schimbul de informații la nivelul Uniunii referitoare la programele naționale de lucru ale rețelei EURES.
- Decizia 2017/1256 privind modelele și procedurile necesare pentru schimbul de informații la nivelul Uniunii referitoare la programele naționale de lucru ale rețelei EURES.
- Decizia 2018/170 privind specificațiile detaliate uniforme pentru colectarea și analiza datelor în scopul monitorizării și al evaluării funcționării rețelei EURES.
- Decizia 2017/1255 privind un model de descriere a sistemelor și procedurilor naționale pentru admiterea organizațiilor ca membri și parteneri EURES.
- Decizia 2017/1257 privind standardele tehnice și formatele necesare pentru un sistem uniform care să permită corelarea locurilor de muncă vacante cu cererile de locuri de muncă și cu CV-urile pe portalul EURES.
- Decizia 2018/1020 privind adoptarea și actualizarea listei de aptitudini, competențe și ocupații din clasificarea europeană în scopul corelării automate prin intermediul platformei IT comune EURES.
- Decizia 2018/1021 privind adoptarea unor standarde și formate tehnice necesare pentru funcționarea corelării automate prin intermediul platformei IT comune, utilizând clasificarea europeană și interoperabilitatea între sistemele naționale și clasificarea europeană.

Odată cu atribuirea ANOFM a rolului de Birou Național de Coordonare pentru EURES, direcțiile responsabile urmează să realizeze măsurile tehnice necesare pentru accesul la platforma EURES, prevăzute de Deciziile Comisie.

Acest lucru va permite realizarea schimbului de date între Sistemul Informațional „Piața muncii” a ANOFM și EURES, privind locurile de muncă vacante și CV-urile persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă conform acquis-ului UE.

2.2. Implementarea acquis-ului UE și consolidarea capacităților administrative

În vederea asigurării implementării eficiente a actelor aferente rețelei EURES, va fi necesar de consolidat și dezvoltat capacitățile ANOFM prin asigurarea interoperabilității sistemului informațional al ANOFM cu platforma EURES, precum și prin instruirea angajaților ANOFM pentru a asigura abilitățile necesare pentru funcționarea eficace în cadrul EURES.

2.2.3.Aspecte financiare

Costuri totale Anexa A:

- Costuri estimative: 945 mii lei, acoperit total din bugetul de stat

Costuri totale Anexa B:

- Costuri estimative: 1 864,7 mii lei
- Costuri acoperite din bugetul de stat: 606,0 mii lei
- Costuri neacoperite: 865,0 mii lei

2.3.AUTORITATEA EUROPEANĂ A MUNCII (ELA)

2.3.1. Prezentarea generală a situației

2.3.1.1. Cadrul legislativ

Autoritatea Europeană a Muncii (în continuare – ELA) este o agenție a Uniunii Europene înființată în 2019, cu scopul de a sprijini statele membre și instituțiile UE în aplicarea eficientă a normelor europene privind mobilitatea forței de muncă și coordonarea sistemelor de securitate socială. ELA promovează o aplicare corectă și uniformă a legislației europene privind liberă circulație a lucrătorilor, detașarea acestora și drepturile sociale ale lucrătorilor mobili.

2.3.1.2. Cadrul administrativ

La data de **2 mai 2025**, la **Bratislava** a fost semnat **Acordul de cooperare privind participarea Republicii Moldova la Autoritatea Europeană a Muncii (ELA)**. Acest acord stabilește bazele unei cooperări consolidate în domenii-cheie, precum: mobilitatea forței de muncă, coordonarea sistemelor de securitate socială și dezvoltarea capacității instituționale.

În urma semnării acordului autoritățile Republicii Moldova au inițiat dialogul cu ELA în vederea aprofundării cooperării în domeniile prioritare de interes comun, inclusiv în ceea ce privește **sistemul de Schimb Electronic de Informații privind Securitatea Socială (EESSI)**.

2.3.2.Planuri de viitor

2.3.2.1. Planuri legislative

Se lucrează la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative pentru a asigura armonizarea cadrului legislativ național cu prevederile Regulamentului (UE) 2019/1149 și pentru a facilita cooperarea efectivă a autorităților Republicii Moldova cu Autoritatea Europeană a Muncii.

2.3.2.2. Implementarea acquis-ului UE și consolidarea capacităților administrative

Lucrăm la consolidarea capacităților MMPS, ANOFM și ISM, care vor fi autoritățile cheie de conlucrare cu Autoritatea.

2.3. Aspecte financiare

Costuri totale Anexa A:

- Costuri estimative: 189,00 mii lei, acoperit total din bugetul de stat

2.4. COORDONAREA SISTEMELOR DE SECURITATE SOCIALĂ

2.4.1. Prezentarea generală a situației

Coordonarea sistemelor de securitate socială: avansarea negocierilor cu alte statele membre UE în vederea semnării acordurilor de securitate socială. În condițiile amplificării mobilității forței de muncă între state, coordonarea sistemelor de securitate socială a devenit o componentă esențială a politicii sociale promovate de Republica Moldova. Republica Moldova asigură protejarea și garantarea drepturile de

asigurări sociale ale lucrătorilor din Republica Moldova care desfășoară sau au desfășurat o activitate de muncă pe teritoriul unui alt stat, prin intermediul a 18 acorduri bilaterale în domeniul securității sociale, încheiate cu alte state (16 dintre ele fiind state membre UE).

Odată cu obținerea statutului de țară candidat pentru aderarea la UE, Republica Moldova se angajează să intensifice eforturile pentru a încheia acorduri de securitate socială cu toate statele membre ale UE și țările din afara UE, în conformitate cu Regulamentul UE nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială.

Cardul European de Asigurări de Sănătate: Republica Moldova urmează să aplice Cardul European de Asigurări de Sănătate (CEAS). Acesta este un document emis de statele membre UE care le oferă cetățenilor acces la servicii medicale necesare în timpul unei șederi temporare în alt stat membru. Cardul garantează că deținătorii acestuia pot beneficia de tratament medical de urgență în aceleași condiții și la aceleași costuri ca și cetățenii statului în care se află, fie gratuit, fie cu rambursare ulterioară.

2.4.1.1. Cadrul legislativ

Sistemul de securitate socială în Republica Moldova se organizează și funcționează în baza a 9 principii dintre care unul este principiul contributivității. Potrivit căruia, drepturile de asigurări sociale se cuvin în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite de către contribuabili, în conformitate cu Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Respectiv, persoanele beneficiază de prestații de asigurări sociale sub formă de pensii, indemnizații, ajutoare ca urmare a survenirii riscurilor asigurate, precum: vârsta, dizabilitatea, accidentul, boala, maternitatea, adopția, pierderea locului de muncă sau decesul, pierderea întreținătorului.

Republica Moldova a încheiat 20 acorduri internaționale de securitate socială, dintre care 17 cu statele membre ale Uniunii Europene, bazate pe principiul proporționalității, care permit totalizarea perioadelor de asigurare realizate în ambele țări pentru stabilirea drepturilor la prestații sociale. Aceste state sunt: România, Portugalia, Bulgaria, Luxemburg, Austria, Estonia, Cehia, Polonia, Ungaria, Belgia, Lituania, Germania, Grecia, Italia, Letonia, Spania, Franța și Elveția.

De asemenea, Republica Moldova are încheiate 4 acorduri privind garanțiile drepturilor cetățenilor în domeniul asigurării cu pensii, bazate pe principiul teritorialității, cu: Ucraina, Rusia, Azerbaidjan și Uzbekistan.

Principii de aplicare a acordurilor:

- Principiul proporționalității: Perioadele de contribuție din ambele state contractante se totalizează pentru stabilirea dreptului la pensie, iar prestația se calculează proporțional cu perioada de contribuție în fiecare stat.
- Principiul teritorialității: Asigurarea cu pensii a cetățenilor, precum și a membrilor lor de familie se efectuează conform legislației statului, pe teritoriul căruia persoana domiciliază, în conformitate cu legislația acestui stat.

Acordurile în domeniul securității sociale încheiate de Republica Moldova au la bază principii europene stabilite în Regulamentul (CE) Nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială,

care sunt unanim acceptate și aplicate de toate statele membre UE, precum și statele din afara spațiului comunitar. Acestea sunt:

- Egalitatea de tratament – cetățenii Republicii Moldova au aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii statului în care aceștia activează;
- Determinarea legislației aplicabile – persoana va plăti contribuții de asigurări sociale doar în statul în care este angajată, și nu în ambele state contractante;
- Totalizarea perioadelor de asigurare – la calcularea drepturilor de securitate socială se iau în considerare atât perioadele de asigurare realizate în statul de domiciliu, cât și perioadele realizate în celălalt stat. Fiecare stat achită partea de pensie proporțional perioadei de contribuire la propriul sistem;
- Exportul prestațiilor – dreptul unui lucrător migrant de a beneficia de prestațiile dobândite în statele în care acesta și-a desfășurat activitatea, pe teritoriul statului de domiciliu.

Aceste acorduri permit o mai bună protecție socială pentru cetățenii moldoveni care muncesc în străinătate și facilitează accesul acestora la drepturi sociale echivalente cu cele ale cetățenilor UE. Actualmente actele UE care reglementează Cardul European de Asigurări de Sănătate nu sunt transpuse în Republica Moldova. Procesul de implementare a Cardului European de Asigurări de Sănătate (CEASS) implică pași importanți în ajustarea cadrului legal național, astfel încât să fie pe deplin aliniat cu cerințele europene. Una dintre acțiunile principale este modificarea legislației naționale, inclusiv Legea nr. 411/1995 privind ocrotirea sănătății și Legea Nr. 1585/1998 privind asigurarea obligatorie de asistență medicală. Aceste modificări sunt planificate să fie realizate pe parcursul anului 2025~~5~~6.

2.4.1.2. Cadrul administrativ

Ministerul Muncii și Protecției Sociale este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate. În cadrul Ministerului, Direcția politici de asigurări sociale are misiunea de a asigura realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului privind elaborarea, promovarea și realizarea politicii statului în domeniul asigurărilor sociale. Scopul principal al activității Direcției constă în promovarea politicilor statului in domeniul asigurărilor sociale, precum și coordonarea sistemelor de securitate socială cu statele de destinație a lucrătorilor migranți, originari din Republica Moldova. Efectivul planificat al Direcției este de 5 specialiști, dintre care, în prezent, sunt ocupate 4 funcții.

Casa Națională de Asigurări Sociale CNAS) este o autoritate administrativă centrală subordonată Guvernului, responsabilă de implementarea politicilor statului în domeniile care îi sunt încredințate, în conformitate cu Regulamentul privind organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 230/2020. Instituția implementează prevederile tratatelor internaționale în domeniul securității sociale la care Republica Moldova este parte și este responsabilă de negocierea și semnarea tratatelor internaționale, în conformitate cu Legea Nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Totodată, CNAS administrează sistemul public de asigurări sociale, gestionează bugetul asigurărilor sociale de stat prin contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor. Realizarea sarcinilor CNAS în domeniul protecției sociale este asigurată prin intermediul unui sistem informațional performant, care este parte componentă a sistemelor informaționale de stat și reprezintă un ansamblu de resurse și tehnologii informaționale, mijloace tehnice de program şi metodologii, aflate în interconexiune, destinat evidenței plătitorilor și contribuțiilor de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat, stabilirii și evidenței

plății pensiilor și prestațiilor sociale, precum și gestionării bugetului asigurărilor sociale de stat. În cadrul Casei Naționale de Asigurări Sociale, următoarele subdiviziuni sunt implicate în procesul de relevanță: Direcția generală de relații internaționale (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați și implicați sunt 16 specialiști); Direcția generală juridică (personalul planificat este format din 18 specialiști, angajați și implicați sunt 14 specialiști); Direcția generală de dezvoltare a sistemelor aplicative și e-transformare (personalul planificat este de 18 specialiști, angajați sunt 11 specialiști, respectiv implicat este 1 specialist), Direcția gestionarea conturilor beneficiarilor de pensii externe din cadrul Direcției generale gestionarea conturilor beneficiarilor de prestații sociale (personalul planificat este format din 7 specialiști, angajați şi implicaţi sunt 5 specialiști); Direcția generală administrarea sistemelor informaționale și suportul infrastructurii (personalul planificat este format din 26 specialiști, angajați sunt 23 specialiști, respectiv implicați sunt 2 specialiști); Direcția evidența veniturilor și cheltuielilor la plata drepturilor sociale (personalul planificat este format din 6 specialiști, angajați sunt 5 specialiști, și respectiv implicați sunt 2 specialiști).

Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM) este autoritatea națională responsabilă de administrarea sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală și gestionarea fondurilor asigurării în cauză. CNAM are rolul de coordonator al procesului de implementare a Cardului European de Asigurări de Sănătate (CEASS). Acest card are la bază prevederile Regulamentului (CE) Nr. 883/2004, Regulamentului (CE) Nr. 987/2009 și Decizia S2 din 12 iunie 2009, care stabilesc cerințele tehnice și operaționale pentru card. În cadrul CNAM sunt implicate mai multe subdiviziuni în procesul de armonizare/implementare a CEASS, fiecare având atribuții specifice pentru asigurarea unui cadru normativ și tehnologic conform cerințelor Uniunii Europene. Acestea colaborează întru atingerea obiectivului final al alinierii complete la acquis-ul UE, prin transpunerea reglementărilor europene și dezvoltarea infrastructurii necesare. Astfel, sunt implicate Secția cooperare internațională, Direcția juridică, Direcția relații cu beneficiarii, Direcția tehnologii informaționale, Direcția economie și Direcția contabilitate.

În total, în procesul de relevanță sunt implicați specialiști din mai multe subdiviziuni ale aparatului central al CNAM, după cum urmează: Secția cooperare internațională – personalul este format din 3 specialiști, dintre care 2 sunt implicați direct în activitățile legate de cooperarea externă și corespondența cu instituțiile omoloage din statele membre ale Uniunii Europene; Direcția juridică – personalul planificat este format din 8 specialiști, dintre care 3 sunt angajați și implicați în procesul de analiză și armonizare legislativă a cadrului normativ național cu reglementările europene; Direcția relații cu beneficiarii – personalul planificat este format din 11 specialiști, dintre care 2 sunt implicați în activitățile UE; Direcția tehnologii informaționale – personalul planificat este format din 8 specialiști, dintre care 3 sunt angajați și implicați în coordonarea, asistarea și monitorizarea proceselor de dezvoltare a componentelor informatice aferente implementării CEASS și interconectării cu sistemele europene.; Direcția economie – personalul planificat este format din 11 specialiști, dintre care 3 sunt implicați în analiza financiară și evaluarea costurilor aferente implementării mecanismelor de interoperabilitate; Direcția contabilitate – personalul planificat este format din 11 specialiști, dintre care 5 sunt implicați în gestionarea aspectelor contabile și de raportare financiară aferente proiectului.

2.4.2.Planuri de viitor

2.4.2.1. Planuri legislative

Republica Moldova își asumă angajamentul pentru a semna acordurile de securitate socială cu toate statele membre UE până la aderare, în conformitate cu Regulamentul nr. 883/2004, Regulamentul (UE) 2019/1149 și Regulamentul (UE) 1231/2010 (11 state UE). Suplimentar, planificăm adaptarea cadrului juridic pentru a asigura transpunerea Regulamentului (CE) nr. 987/2009 și schimbul transfrontalier de date până la data aderării.

De asemenea, există angajamentul de a implementa Cardul European de Asigurări Sociale de Sănătate (CEASS), care presupune modificarea legislației naționale, și anume Legea Nr. 411/1995 privind ocrotirea sănătății și Legea Nr. 1585/1998 privind asigurarea obligatorie de asistență medicală. Aceste modificări sunt planificate să fie realizate în 2026.

2.4.2.2. Implementarea acquis-ului UE și consolidarea capacităților administrative

EESSI (Electronic Exchange of Social Security Information) este un sistem informațional electronic creat de Uniunea Europeană pentru a facilita schimbul rapid, transparent și sigur de informații între instituțiile de securitate socială din statele membre ale UE, țările SEE și Elveția.
Acesta sprijină aplicarea uniformă a legislației europene în materie de securitate socială pentru cetățenii care locuiesc sau se deplasează în mai multe state membre, contribuind la crearea unui spațiu juridic și administrativ unificat.

În Republica Moldova, schimbul de date, inclusiv cel transfrontalier, se realizează exclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), gestionată de I.P. „Agenția de Guvernare Electronică, în conformitate cu Legea nr. 142/2018 și Hotărârea Guvernului Nr. 211/2019. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED), Agenția de Guvernare Electronică (AGE), Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC), Agenția pentru Securitate Cibernetică (ASC), Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), Ministerul Finanțelor (MF), Ministerul Sănătății (MS), Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM), Serviciul Fiscal de Stat (SFS), Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) pregătesc infrastructură digitală necesară pentru aderarea la EESSI.

În vederea alinierii cadrului normativ național la prevederile **Regulamentului (CE) nr. 883/2004** privind coordonarea sistemelor de securitate socială și ale **Regulamentului (CE) nr. 987/2009** de stabilire a procedurilor de aplicare a acestuia, precum și pentru asigurarea interconectării cu sistemul european de **Schimb Electronic de Informații privind Securitatea Socială (EESSI)**, precum și în scopul consolidării și eficientizării cooperării între instituțiile competente, **Ministerul Muncii și Protecției Sociale** va institui un **Grup de lucru interinstituțional**. Acesta va avea drept obiectiv evaluarea și ajustarea cadrului normativ, clarificarea responsabilităților instituționale, dezvoltarea sistemelor informaționale și coordonarea acțiunilor necesare implementării EESSI.

Pentru implementarea Deciziilor S1 și S2 din 12 iunie 2009, se planifică crearea unui compartiment dedicat pe pagina web a CNAM, intitulat „Integrarea UE, care va include reglementările normative și progresul realizat. Totodată, este în dezvoltare un modul special pentru Cardul European de Asigurări de Sănătate în cadrul Sistemului Informațional al asigurării obligatorii de asistență medicală, pentru emiterea și gestionarea eficientă a cardului. Acest modul va facilita accesul rapid și simplu al cetățenilor la servicii de sănătate în statele membre ale UE îmbunătățind experiența utilizatorilor care călătoresc sau lucrează în străinătate.

2.4.3.Aspecte financiare

Costuri totale Anexa A:

- Costuri estimative: 1 169,32 mii lei, acoperit total din bugetul de stat

Costuri totale Anexa B:

- Costuri estimative: 12 416,7 mii lei
- Costuri acoperite din bugetul de stat: 2 256 mii lei
- Costuri acoperite din asistența externă:-5 661 mii lei
- Costuri neacoperite: 85,0 mii lei

2.5.PENSIILE SUPLIMENTARE

2.5.1. Prezentarea generală a situației

2.5.1.1.Cadrul legislativ

Pensiile suplimentare sunt reglementate în Republica Moldova prin Legea Nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative. Această lege stabilește cadrul legal pentru funcționarea a două tipuri de fonduri de pensii suplimentare:

1.Fonduri de pensii facultative individuale:

- Participantul încheie un contract direct cu administratorul fondului de pensii.
- Fondul este destinat economisirii voluntare pentru obținerea unui venit suplimentar la pensie, separat de sistemul public de pensii.

2.Fonduri de pensii ocupaționale:

- Acestea sunt o subcategorie a fondurilor de pensii facultative.
- Contractul se încheie între angajat, administratorul fondului și angajator.
- Destinate să ofere beneficii suplimentare angajaților în funcție de contribuțiile angajatorului și ale angajatului.

Conformitatea cu legislația UE:

Legea nr. 198/2020 a transpus în legislația națională prevederile Directivei (UE) 2016/2341 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2016 privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale (IORPs). De asemenea, această legislație reflectă standardele stabilite de:

- Directiva 2014/50/UE privind cerințele minime pentru îmbunătățirea mobilității lucrătorilor între statele membre prin asigurarea dobândirii și păstrării drepturilor la pensii suplimentare.
- Directiva 98/49/CE privind protejarea drepturilor la pensii suplimentare ale lucrătorilor salariați și independenți care se deplasează în interiorul Comunității.

Conform Tabelelor de Conformitate elaborate de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), legislația Republicii Moldova este aliniată la Directiva 2014/50/UE privind cerințele minime pentru îmbunătățirea mobilității lucrătorilor între statele membre prin asigurarea dobândirii și păstrării drepturilor la pensii suplimentare și asigură transpunerea parțială a Directivei 98/49/CE privind protejarea drepturilor la pensii suplimentare ale lucrătorilor salariați și independenți care se deplasează în interiorul Comunității. Situația actuală în Republica Moldova:

- Lipsa unui sistem de pensii suplimentare legat de activitatea profesională: În prezent, Republica Moldova nu dispune de un sistem de pensii suplimentare ocupaționale asociate direct cu încadrarea în câmpul muncii sau profesia exercitată.
- Dezvoltarea fondurilor de pensii facultative: CNPF a emis prima licență destinată unei companii de administrare a fondurilor de pensii facultative, al cărei obiectiv unic va fi administrarea acestor fonduri în Republica Moldova.

Ce presupune implementarea pensiilor suplimentare:

− Beneficii pentru angajați: oferirea unui venit suplimentar la pensie, pe lângă pensia publică.

− Avantaje pentru angajatori: posibilitatea de a oferi beneficii salariale neimpozabile pentru a atrage și reține forța de muncă.

− Contribuții voluntare: participarea la fonduri este opțională, atât pentru angajați, cât și pentru angajatori. Prin adoptarea Legii nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative, Republica Moldova face pași importanți în modernizarea sistemului de pensii și alinierea acestuia la standardele Uniunii Europene, deși implementarea efectivă a sistemului de pensii ocupaționale rămâne în fază incipientă.

2.5.1.2. Cadrul administrativ

CNPF este autoritatea publică autonomă responsabilă de asigurarea stabilității, transparenței, siguranței și eficienței pieței de capital, incluzând în sfera sa de competență și activitatea fondurilor de pensii facultative. Autoritatea CNPF se extinde asupra tuturor participanților la piața financiară nebancară, implicit fondurile de pensii facultative și administratorii acestora. CNPF este instituția abilitată să pună în aplicare prevederile Legii Nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative, exercitând atribuțiile conferite de Legea Nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare.

În cadrul CNPF, Direcția reglementare autorizare, subdiviziune a Departamentului Piața de Capital, are responsabilitatea elaborării și implementării cadrului normativ și de supraveghere în domeniul fondurilor de pensii facultative. Această Direcție dispune de un personal planificat de 8 specialiști, dintre care, în prezent, sunt ocupate 5 funcții.

Urmare a modificărilor operate în structura organizațională a CNPF din 30.12.2024 a fost creată o subdiviziune separată – Direcția de investiții colective și finanțare participativă. Subdiviziunea structurală respectivă este investită cu responsabilitățile în domeniul elaborării cadrului de reglementare a organismelor de plasament colectiv, fondurilor de pensii și platformelor de finanțare participativă, precum și dezvoltării mecanismelor de supraveghere corespunzătoare.

2.5.2. Planuri de viitor

2.5.2.1. Planuri legislative

Republica Moldova își asumă transpunerea totală a Directivei 98/49/CE privind protecția dreptului la pensie suplimentară al lucrătorilor salariați și al lucrătorilor care desfășoară activități independente care se deplasează în cadrul Comunității.

2.5.2.2. Acțiuni de implementare

Se preconizează organizarea unei campanii naționale de informare publică privind beneficiile pensiilor facultative, cu scopul de a spori gradul de cunoaștere și conștientizare a importanței și necesității

economisirii suplimentare pentru viitor. Campania va promova avantajele participării la sistemul pensiilor facultative și rolul acestuia în asigurarea unui nivel adecvat de trai după retragerea din activitate.

2.5.3. Aspecte financiare

Costuri totale Anexa A

- Costuri estimative: 108,65 mii lei
- Costuri acoperite din bugetul de stat: 69,48 mii lei

Costuri totale Anexa B

- Costuri estimative: 850,0 mii lei
- Costuri acoperite din asistență externă: 850,0 mii lei

Anexe
Anexa A: Acțiuni normative de aliniere la acquis-ul UE
Anexa B: Acțiuni de implementare a acquis-ului și de consolidare a capacităților administrative